

Patiënteninformatie

Slikstoornissen

Inhoud

Inleiding	4
Algemene informatie	4
Het normale slikpatroon	4
Wat zijn slikstoornissen?	5
Symptomen die op slikstoornissen kunnen wijzen	5
Hoe ontstaan slikstoornissen?	6
Mogelijke oorzaken.....	6
Verloop van de behandeling.....	6
Wat kan u bij slikstoornissen doen?	7
Aanpassingen die kunnen helpen bij slikproblemen	7
Tips: hoe geef ik iemand met slikstoornissen eten?.....	8
Persoonlijke notities / vragen	9
Contactgegevens	10

Inleiding

Deze brochure geeft u meer uitleg over slikstoornissen.

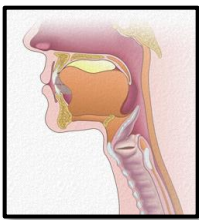
Hebt u na het lezen van deze brochure nog vragen, aarzel dan zeker niet om deze te stellen. Uw logopedist zal u graag meer uitleg geven.

Algemene informatie

Iemand met dysfagie of slikstoornissen heeft problemen met het normale slikproces.

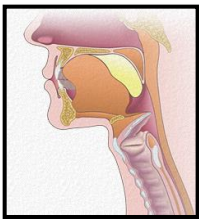
Het normale slikpatroon

Slikken verloopt in 4 fasen:

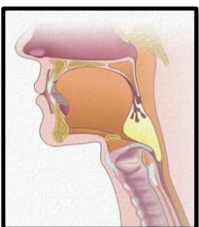
Orale voorbereidingsfase

In deze fase wordt het voedsel gekauwd, gemengd met speeksel en gevormd tot een balletje. Dit balletje wordt vastgehouden in het voorste gedeelte van de mond door onze tong, wangen en het harde verhemelte.

Orale transportfase

De bewegingen van de tong duwen de voedselbal naar achteren in de keelholte.

Faryngeale fase

De voedselbal wordt van de keelholte naar de slokdarm getransporteerd. Hierbij wordt de luchtpijp afgesloten om te voorkomen dat voedsel hierin terechtkomt.

Oesofageale fase

Het voedsel gaat nu door de slokdarm naar de maag.

Wat zijn slikstoornissen?

Slikstoornissen zijn problemen die kunnen optreden tijdens één of meerdere fases van het normale slikproces.

Symptomen die op slikstoornissen kunnen wijzen

- Lekkage van speeksel of voedsel uit de mond
- Hamsteren of achterblijven van voedsel in de mond
- Kauwproblemen
- Verlies van voeding uit de neus
- Veelvuldig hoesten bij eten of drinken (verslikken)
- Vochtig klinkende stem
- Gevoel van krop in de keel, voedsel blijft steken in de keel
- Verandering in eetpatroon (veel overschot, geen eetlust, voedselweigering, meer tijd nodig hebben, eten is vermoeiend, ...)
- Vermageren, uitdroging

Deze symptomen kunnen alleen of in combinatie voorkomen.

Wanneer iemand zich verslikt, komt er voedsel in de luchtpijp terecht. U kan dit herkennen door hoesten voor, tijdens of na het eten en/of drinken. Wanneer een persoon niet voelt dat hij zich verslikt, hoest hij niet. Dit is gevaarlijk want het voedsel of speeksel dat in de luchtpijp terechtkomt kan een longontsteking veroorzaken.

Hoe ontstaan slikstoornissen?

Mogelijke oorzaken

- Slikstoornissen kunnen veroorzaakt worden door een plots ontstaan hersenletsel zoals een beroerte, een hersenbloeding of een hersentumor.
- Verschillende neurodegeneratieve aandoeningen kunnen slikstoornissen als symptoom hebben. Geleidelijk treden er meer problemen op in het zenuwstelsel. Bekende aandoeningen zijn de ziekte van Parkinson, MS en ALS.
- Mensen met een tumor in het hoofd- en halsgebied hebben een grote kans dat er slikstoornissen zullen optreden. Niet alleen de tumor zelf en de eventuele operatie, maar ook chemo- en radiotherapie kunnen slikstoornissen veroorzaken.
- Mensen met een algemene verzwakking van de spieren (bijvoorbeeld bij langdurige hospitalisatie) of mensen met problemen met de spijsvertering kunnen ook slikstoornissen krijgen.
- Ook bepaalde medicijnen of operaties kunnen slikstoornissen veroorzaken.
- Tijdens het normale verouderingsproces kan het slikken steeds moeilijker verlopen. Mensen met een vorm van dementie, hebben ook een grotere kans op slikproblemen.

Verloop van de behandeling

De behandeling van slikstoornissen gebeurt door een logopedist.

- De logopedist onderzoekt de mogelijkheden en de beperkingen van het slikken. Zij kijkt eerst na of iemand zich verslikt en wanneer precies. Dit kan niet altijd met zekerheid worden vastgesteld.
- Bij twijfel wordt het logopedisch onderzoek aangevuld met een slikonderzoek (FEES) bij de NKO-arts. De Neus-Keel-Oorarts kijkt met een cameraatje via de neus in de keel tijdens het slikken.
- Zo nodig kan er bij de radioloog een onderzoek gedaan worden met een RX slikact of RX slikvideo. Bij dit onderzoek worden aan een snel tempo radioscopische beelden genomen van de mond- en keelholte én van het bovenste deel van de slokdarm tijdens het slikken.

- Wanneer de slikspieren minder goed werken, geeft de logopedist versterkende oefeningen. We kunnen ook technieken aanleren om het slikken vlotter te laten verlopen of om de luchtweg beter te beschermen.
- Het eten moet vaak ook aangepast worden om verslikken te vermijden. Soms moeten vloeistoffen dikker worden gemaakt of moet hard voedsel vermeden worden. Op basis van de resultaten van het slikonderzoek zal de logopedist beslissen welke zaken veilig zijn om te eten en/of drinken.
- De behandeling gebeurt steeds in overleg met de behandelende arts en het betrokken team van verpleegkundigen. Ook andere artsen, diëtisten, logistiek medewerkers, ergotherapeuten en kinesisten kunnen bij de behandeling betrokken worden.
- Soms krijgt een persoon met slikstoornissen onvoldoende calorieën binnen. We kunnen voeding dan op een andere manier aanbieden;
 - via een sonde door de neus naar de maag (nasogastrische sonde),
 - via een sonde rechtstreeks in de maag (PEG-sonde)
 - via een katheter rechtstreeks in de bloedbaan (TPN).

Wat kan u bij slikstoornissen doen?

Aanpassingen die kunnen helpen bij slikproblemen

- Houd uw mond schoon: regelmatig de tanden poetsen is belangrijk, ook als u niets kan eten of drinken.
- Houd uw mond vochtig. Indien u moeite heeft met drinken, kan u speciale gels of sprays gebruiken om uw mond te bevochten. Deze zijn bij de apotheker verkrijgbaar.
- Zit rechtop tijdens de maaltijd en kantel uw hoofd lichtjes naar beneden.
- Zorg voor een rustige omgeving, schakel de radio of televisie uit.
- Neem kleine happen of slokken.
- Kauw het voedsel zeer fijn vooraleer het door te slikken.
- Maak uw mond leeg voordat u een volgende hap neemt.

Tips: hoe geef ik iemand met slikstoornissen eten?

- Neem op dezelfde hoogte plaats voor de persoon die u eten geeft.
- Laat uw tafelgenoot zelf afhappen.
- Zorg voor oogcontact.
- Las voldoende pauzes in.
- Wacht een slikbeweging af. U kan dit zien doordat de adamsappel naar boven beweegt tijdens het slikken.
- Wanneer men de mond niet opent om te controleren of die leeg is, kan u de lippen zachtjes met het bestek aanraken.
- Zorg voor zo weinig mogelijk afleiding en stel niet voortdurend vragen aan de persoon die aan het eten is.
- Hou rekening met aangepaste voedingsnoden.
Soms moet het drinken dikker worden gemaakt of is het beter om bepaalde voedselconsistenties niet te geven. Volg de instructies van de verpleging hieromtrent op.

Contactgegevens

Revalidatiecentrum AZ Turnhout
Campus Sint-Elisabeth
Rubensstraat 166
2300 Turnhout

Logopedisten AZ Turnhout
Tel. 014 40 63 37
logopedie@azturnhout.be

AZ Turnhout heeft deze informatiefolder met de grootste zorg opgemaakt. De inhoud ervan is echter algemeen en indicatief. De folder omvat niet alle medische aspecten. Hij vervangt de raadpleging bij je zorgverlener niet. Mocht deze folder vergissingen, tekortkomingen of onvolledigheden bevatten dan zijn AZ Turnhout, personeel en artsen hiervoor niet aansprakelijk.

AZ Turnhout vzw

www.azturnhout.be

info@azturnhout.be

014 40 60 11

Blijf op de hoogte via www.facebook.com/azturnhout

Campus Sint-Jozef

Steenweg op Merksplas 44

2300 Turnhout

Campus Sint-Elisabeth

Rubensstraat 166

2300 Turnhout

V.U. : Jo Leysen • gedelegeerd bestuurder AZ Turnhout vzw (vertegenwoordiger Eleyas bv)
Steenweg op Merksplas 44 • 2300 Turnhout